

Секція: Соціологічні науки.

Михалко О.Г.

*старший викладач кафедри
технології виробництва продукції
тваринництва
Сумський національний аграрний
університет
м. Суми, Україна*

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА НАСЕЛЕННЮ В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Останнім часом цивільний захист як зарубіжних країн, так і України суттєво змінює свій вигляд. Якщо раніше основною метою цивільного захисту була підготовка до воєнних дій із застосуванням ядерної зброї, то сьогодні найбільш характерною її рисою є повернення до завдань мирного часу, тобто активне задіяння сил і засобів цивільного захисту для захисту населення від наслідків надзвичайних ситуацій різного характеру. Цивільний захист на сучасному етапі набуває все більшого соціального значення і спрямування на збереження життя і здоров'я кожного громадянина нашого суспільства.

Антропогенне навантаження на довкілля України призвело до значного підвищення ризику виникнення надзвичайних ситуацій. Так, в останні роки все більше ускладнюються соціально-політична, військова та екологічна ситуації в державі, а також постає реальна загроза диверсій, терористичних актів, застосування звичайних засобів ураження, стихійних лих, пожеж та вибухів на газо- та нафтопроводах, шахтах, підприємствах хімічної промисловості, ядерної енергетики, місцях проведення масових заходів спортивного, розважального, релігійного і мобілізаційного характеру та інших потенційно небезпечних об'єктах. Відомо, що надзвичайні події справляють потужний вплив на стан психічного здоров'я людей, що постраждали від них. Незалежно від причин виникнення надзвичайних ситуацій всі вони тією чи іншою мірою

відображаються на населенні, особливо дітях, несприятливо впливаючи на соціальну структуру і систему, що ще більше посилює вплив лиха як на окремих індивідів, так і на населення в цілому.

За статистикою на одного індивіда, який отримав тілесні ушкодження під час надзвичайної ситуації, припадає три особи, які переносять психологічну травму. Так, психологами проведено аналіз психічного стану жителів Львівщини після Скнулівської трагедії 27 липня 2002 року. Виявлено, що захворюваність на невротичні та пов'язані зі стресом психічні розлади в 2002 році виросла на 9,2% у порівнянні з 2001 роком і навіть через рік не повернулася до вихідного рівня.

Постраждалими від наслідків надзвичайної ситуації можна вважати не лише тих, хто став безпосереднім учасником події, але й свідків, які також отримують психологічні травми. Крім того, демонструючи жахливі подробиці надзвичайних ситуацій, засоби масової інформації збільшують соціальну напругу, кількість свідків події, наносячи тим самим травми непідготовленим громадянам, які стають «віртуальними» очевидцями надзвичайних ситуацій. Слід звернути увагу, що під час сумнозвісних подій 11 вересня в США урядом було введено заборону на показ сцен вибуху торгового центру, закривавлених трупів, страждань поранених. Навпаки, увага всього населення країни була спрямована на обговорення проблем, пов'язаних з Бен Ладеном та Іраком. Такі заходи сприяли мобілізуванню нації не на страждання, а на вирішення того, що необхідно зробити, щоб подібна трагедія більше не повторилася. Це був психологічно вдалий прийом, що дозволило зберегти психологічне здоров'я багатьом людям. [1, с 12]

Мета психологічної допомоги населенню полягає у запобіганні або зменшенні негативного психологічного впливу на населення та своєчасне надання ефективного психологічного захисту. З цією метою передбачається здійснення наступних заходів:

- планування діяльності та використання існуючих сил і засобів підрозділів психологічного забезпечення спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань цивільного захисту;

- своєчасне застосування психопрофілактичних методів;

- виявлення за допомогою психологічних та соціологічних методів чинників, що сприяють виникненню соціально-психологічної напруги;

- використання сучасних технологій психологічного впливу для нейтралізації негативного впливу на населення.[3, с. 92]

Надання психологічної допомоги постраждалому населенню є однією з основних складових комплексу робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації. Відомо, що в розвинених країнах психологічна допомога досить поширена. Психологи обов'язково прибувають на місце надзвичайних подій разом з лікарями. Головними практичними завданнями психологічного забезпечення заходів цивільного захисту є:

- надання населенню реальної і всебічної інформації;

- створення нормального психологічного клімату в районах надзвичайних ситуацій;

- участь у розв'язанні соціальних потреб населення, котре знаходиться в зонах ураження, впливу факторів надзвичайних ситуацій;

- недопущення паніки та недобросовісного розподілу допомоги.[2, с. 37]

Як правило, екстремальні ситуації призводять до виникнення у людини сильного стресу, значної нервової напруги, порушують рівновагу в організмі, негативно позначаються на здоров'їв цілому – не лише фізичному, а й психічному.

Література

1. Корольчук М. С., Крайнюк В. М. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Ника-центр, 2006. — 580 с.

2. Миронець С.М., Тімченко О.В. Негативні психічні стани рятувальників в умовах надзвичайної ситуації: Монографія. - К.: ТОВ "Видавництво "Консультант", 2008. - 232 с.
3. Морозов А.В. Социальная психология: учебник /А.В. Морозов.- М.: Академический Проект; Трикста, 2005.-336с.